

แนวทางการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว ชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ

Guidelines for Created Tourist Route Linking the Community Based Tourism Network by the Community Participation in the Area of Chao Phraya River Estuary, Samut Prakarn Province.

กัลยาณี กุลชัย¹

Kallayanee Kullachai

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ภายในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ ชุมชนบางน้ำผึ้งหมู่ที่ 3 ตำบลบางน้ำผึ้ง ชุมชนบางกระเจ้า ตำบลบางกระเจ้า ชุมชนขุนสมุทรจีน ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในเส้นทางท่องเที่ยวตามระดับศักยภาพและกิจกรรมที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา 3) เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยใช้แนวทางการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้ผลการศึกษาดังนี้ ทั้งสามชุมชนมีเป้าหมายร่วมกันของเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยง คือ ต้องการให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้ง 3 ชุมชน ต้องการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชนของตนเอง การสร้างเครือข่ายเพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอื่นให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก และมีศักยภาพทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการการท่องเที่ยว บุคลากร การบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบางน้ำผึ้งที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวมากพอในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้นำชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับชุมชนขุนสมุทรจีน เป็นชุมชนที่ศักยภาพในด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งดึงดูดให้คนนิยมไปท่องเที่ยวคือ วัดขุนสมุทรราชที่เป็นวัดแห่งเดียวในประเทศไทยที่อยู่กลางทะเล พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นขุนสมุทรจีน รวมถึงผู้นำท้องถิ่นทั้งผู้นำที่เป็นทางการในอดีตคือ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Bangkok.

Corresponding e-mail: peerakal@hotmail.com

ผู้ใหญ่สมร แข่งสมุทร ที่มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการแก้ไขสภาพปัญหาของชุมชนเรื่องสิ่งแวดล้อม และต้องการหารายได้มาสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อม จึงริเริ่มในการทำเรื่องการท่องเที่ยว สำหรับชุมชนในคิ่งบางกระเจ้า ในคิ่งบางกระเจ้าประกอบด้วยตำบลต่างๆ อีก 5 ตำบล ซึ่งแต่ละตำบลมีเอกลักษณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ศาสนา สิ่งประดิษฐ์เสน่ห์ของบางกระเจ้าคือ กิจกรรมการปั่นจักรยาน ถ้าสามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้และรู้จักถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ สำหรับแนวทางการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวจากประชุมระดมความคิดเห็นสามารถทำได้โดยการทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง การสร้างโปรแกรมดำเนินการได้ 2 รูปแบบคือแบบ 2 คืน 3 วัน และ โปรแกรม 1 คืน 2 วัน โดยการบริหารจัดการเป็นเรื่องของแต่ละกลุ่มชุมชน แต่จะมีการประสานงานให้ระหว่างชุมชนในการจองที่พัก หรือการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงในเขตพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดการประสานงาน ต้องมีการตั้งคณะกรรมการในการประสานงานในการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นรูปธรรม ซึ่งในพื้นที่ทั้งสามพื้นที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลกัน ยกเว้นบางน้ำผึ้งกับบางกระเจ้า ที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันการติดต่อประสานงานทำได้โดยง่าย

จากการประเมินของนักท่องเที่ยวทดลองพบว่าทั้งสองพื้นที่นักท่องเที่ยวทดลองมีความพึงพอใจในระดับมากทั้งสองพื้นที่โดยพึงพอใจของพื้นที่ชุมชนสมุทรจีนในทรัพยากรท่องเที่ยวมากที่สุดคือ 4.1 ส่วนบางน้ำผึ้งบางกระเจ้าพึงพอใจในด้านอาหารกลางวันมากที่สุดคือ 4.37 โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวนี้เพียงแต่ในช่วงฤดูฝนไม่ควรจัดในพื้นที่ชุมชนสมุทรจีน เพราะการเดินทางและการทำกิจกรรมไม่สะดวก

คำสำคัญ: เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

The research objectives are 1) to study and assess the potentiality of community tourism in the Chao Phraya River Delta area that is Bang Nam Phung, Moo 3, Bang Nam Phung Sub-District, Bang Krachao Community, Bang Krachao Sub-District, Khun Samut Chin Community, Laem Fa Pha Sub-District Phra Samut Chedi District, Samut Prakarn Province, 2) to study route shaping processes of community tourist attractions links based on the level of tourism route potentiality and activities in relation to the pattern of touring gateways connecting in the Chao Phraya River Delta area by using participatory action research (PAR). The study outcome found that 3 communities had similar targets on tourism networking that was to attract tourists to visit touring locations in their communities. Moreover, 3 communities required to bring the tourism income to the development of their own communities, network building of the public relation about community tourism to attract tourist to visit tourism attractions their communities, promotion of tourism potentiality in terms of spatial conditions, touring services, tourism management and human resource.

In particular, Bang Nam Phung community has adequate potentiality in tourism management by obtaining supports from governmental departments and local administrative agencies, and both formal and informal community leaders. With regards to Khun Samut Chin Community, Wat Khun Samut chin is a touring location in the community that has high potentiality to attract tourists because it is only one temple of Thailand situated in the sea, Khun Samut Chin native museum. Additionally, Mr. Samorn Khengsamut, a formal previous community leader, has vision in tackling community environment problems by promoting the profit use from the community tourism industry to improve the environment. As for Bang Krachao Community, it consists of 5 sub-districts having the uniqueness of tourism attractions in the aspects of art and culture, religion, ways of people's life and local innovation or wisdom. More interesting activity of Bang Krachao Community is to ride a bicycle that has a cycling tract to access recreation location with creating 2 touring program such as 3 days - 2 nights and 2 days - 1 night program and having tourism management and cooperation between communities to reserve a home stay or provide touring services. Thus, tourism management for networking and coordinating in the Chao Phraya River Estuary area should have set up tourism coordination committee because of the locality length of 3 communities being far.

As a result from the traveller experiment, it was found that from both communities was considerably satisfied by Bang Krachao Community having lunch food satisfaction at 4.37 and Khun Samut Chin Community having tourism resource satisfaction at 4.1. The suggestion is that tourists should arrange the program for touring communities; however, this program should not conduct in Khun Samut Chin community in the rainy season due to inconvenient trips and recreation activities.

Keywords: *Community based tourism networks, Community participation*

บทนำ

ในจังหวัดสมุทรปราการนั้นได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ผ่านมานั้น ทำให้สมุทรปราการเป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่ริมฝั่งปากแม่น้ำเจ้าพระยาที่คงความอุดมสมบูรณ์จากตะกอนดินที่มาจากทิวเขากันจนกลายเป็นความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ทำให้เกิดพื้นที่สีเขียว (green area) ที่เหมาะสมสำหรับการทำสวน อีกทั้งการมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณอำเภอพระประแดง ที่มีวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมอญ วิถีชีวิตของชาวสวน และความร่มเย็นที่เกิดจากการเป็นพื้นที่สีเขียวใกล้เขตกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดแรงดึงดูดทางด้านการท่องเที่ยวให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะสามารถทำให้พื้นที่บางกระเจ้ายังคงความเป็นพื้นที่สีเขียวอย่างมีคุณภาพคือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และยั่งยืน ด้วยต้นทุนทางธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวสวนสามารถทำให้เกิดแหล่งรายได้ใหม่แก่คนในพื้นที่และเป็นแหล่งพักผ่อนรองรับนักท่องเที่ยว

จากที่ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการนำเอาการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดการรวมกลุ่มในการพัฒนาการท่องเที่ยว การจัดการที่เป็นระบบและมีความเข้าใจกันในกลุ่มของผู้ที่เข้าร่วมเพื่อให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ตำบลบางน้ำผึ้ง และพื้นที่อื่นๆในกิ่งบางกระเจ้า ได้แก่ ตำบลบางกระเจ้า ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางยอ ตำบลบางกอบัว และตำบลทรงคนอง มีแหล่งท่องเที่ยว ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ ทั้งด้านสังคม ธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง สวนป่าบางน้ำผึ้ง สวนป่าเกด น้อมเกล้า สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ สวนป่าลำพู หรือวัฒนธรรมของชุมชนมอญที่ยังคงสภาพในเขตพื้นที่ ทั้งสองตำบล และในชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน อำเภอแหลมฟ้าผ่า ซึ่งมีอายุยาวนานมากกว่า 300 ปี ตั้งอยู่บนแหลมขนาดเล็กที่ยื่นออกไปในทะเล อดีตเป็นแหล่งขนถ่ายสินค้าจากเรือสำเภากิจจีน บริเวณใกล้ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ประชากรส่วนใหญ่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีน เป็นพื้นที่ราบลุ่มตะกอน มีอาชีพทางการประมงมีทรัพยากรริมฝั่งทะเลที่สำคัญคือป่าชายเลนในบ้านขุนสมุทรจีนมีชุมชนที่มีปัญหาเรื่องการกัดเซาะชายฝั่งทะเลทำให้ย้ายบ้านเข้ามาในพื้นที่ที่ไม่มีกรกัดเซาะ คนในชุมชนจึงมีแนวคิดที่จะจัดตั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน เพื่อนำเงินมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาชุมชน พัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จากการที่พื้นที่ทั้งสามชุมชนอยู่ใกล้เคียงกัน มีระยะห่างกันไม่มากอีกทั้งมีลักษณะการดำเนินการท่องเที่ยวที่เหมือนกันคือ การท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชน ที่แต่ละชุมชนก็มีลักษณะโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นของตัวเอง ยังขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนในการสร้างการเชื่อมโยง จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการบริหารจัดการร่วมกัน ซึ่งแต่ละชุมชนก็จะมี ความเข้มแข็งและพัฒนาแตกต่างกันไป อย่างเช่น ชุมชนบางน้ำผึ้ง ที่มีการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอย่างมาก จนคนในชุมชนมีความเข้มแข็งและมุ่งมั่นจะพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองยิ่งขึ้นไป สำหรับชุมชนบางกระเจ้า เนื่องด้วยบางกระเจ้ามีการท่องเที่ยวที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่อยู่ภายในพื้นที่แต่ยังไม่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยตัวชุมชนแต่อย่างใด มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดีแต่ขาดการบริหารจัดการทำให้คนในชุมชนยังขาดการให้ความสำคัญของพื้นที่สีเขียวที่อยู่ในชุมชนตำบลบางกระเจ้า อีกทั้งแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ปี 2555-2559 เรื่องการสร้างเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการดำเนินการดั่งนี้จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นระดับจังหวัดระดับภาค และระดับประเทศ และนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรูปแบบ การท่องเที่ยวที่หลากหลาย และก่อให้เกิดคุณค่าสูงสุดจากการท่องเที่ยว รวมทั้งการก่อให้เกิดการขยายระยะเวลาการท่องเที่ยวให้ยาวนานยิ่งขึ้นและการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยสามารถเชื่อมโยงในระดับต่าง ๆ (กรมการท่องเที่ยว. 2555)

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ศึกษามีความสนใจในการที่จะศึกษาถึงแนวทางการเชื่อมโยงเส้นทางเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนของทั้งสามชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อาศัยความรู้ในการท่องเที่ยวชุมชน การแก้ไขปัญหาของชุมชนจนนำไปสู่แนวทางการช่วยเหลือกัน จนไปสู่การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนเพื่อเกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนอื่นและลดความแออัดในการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลบางน้ำผึ้ง ที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวต่อวันมาก การมีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจะนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ พัฒนาทางการท่องเที่ยวชุมชนและนำไปสู่การสร้างเครือข่ายในพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิศาสตร์เดียวกัน โดยมีคำถามงานวิจัยว่า จะมีแนวทางในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง

โยงของเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนในระดับท้องถิ่นบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

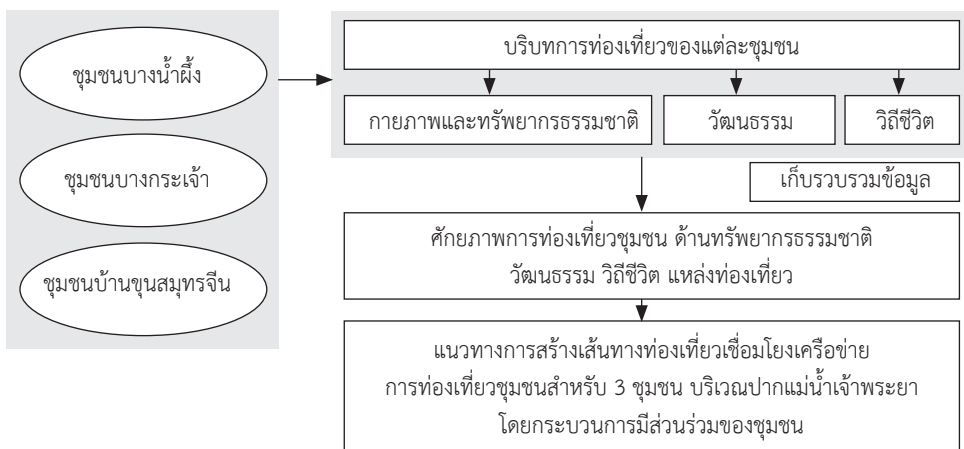
1. เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ภายในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ ชุมชนบางน้ำผึ้งหมู่ที่ 3 ตำบลบางน้ำผึ้ง ชุมชนบางกระเจ้า ตำบลบางกระเจ้า ชุมชนขุนสมุทรจีน ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในเส้นทางท่องเที่ยวตามระดับศักยภาพและกิจกรรมที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา
3. เพื่อสร้างร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหาของการศึกษา
ดำเนินการศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เขตพื้นที่บ้านขุนสมุทรจีน ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ โดยครอบคลุมเนื้อหา ศักยภาพการท่องเที่ยวตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอสุมทรีเจดีย์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยว แผนที่การท่องเที่ยว การวิเคราะห์
2. ขอบเขตทางด้านพื้นที่
ดำเนินการศึกษาในเขตพื้นที่จำนวน 3 พื้นที่ คือ
 - 2.1 ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
 - 2.2 ตำบลบางกระเจ้า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
 - 2.3 บ้านขุนสมุทรจีน ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการกำหนดแนวคิด ผู้วิจัยกำหนดกรอบการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

1.1 เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน มีความสำคัญเพราะการท่องเที่ยวชุมชนมีความเกี่ยวเนื่องกับกลุ่มคนที่หลากหลายและสามารถสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่ายหลายลักษณะซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

1.1.1 เครือข่ายแบ่งตามลักษณะงาน หรือการเชื่อมโยง อาจมีลักษณะของ 1) เครือข่ายความคิด เครือข่ายการเรียนรู้ (เชื่อมโยงแนวนอน) ได้แก่ เครือข่ายการท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน เป็นต้น 2) เครือข่ายการทำงานในกิจกรรม ประเด็นร่วมกัน (เชื่อมโยงแนวตั้ง) เป็นเครือข่ายที่มีการพัฒนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนสู่การทำงานเพื่อต่อยอดการทำงานด้านการท่องเที่ยวในการทำตลาดร่วมกันของเครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ฯลฯ 3) เครือข่ายบูรณาการ (เชื่อมโยงหลายมิติ) เป็นการทำงานที่มองความร่วมมือเป็นฐาน สามารถทำงานข้ามประเด็น หรือกลุ่ม/องค์กร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยแวดล้อม เช่น กลุ่มกินข้าวเช้าเหือน บ้านชะขอม บูรณาการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ เช่น กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน อบต.นาโพธิ์กลาง และอุทยานแห่งชาติผาแต้ม เครือข่ายการท่องเที่ยวดอยหลวงเชียงดาว เป็นต้น

1.1.2 เครือข่ายแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ หรือเขตการปกครอง เป็น

1) เครือข่ายในระดับชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการทำงานเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ทำให้กลุ่มต่างๆของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอนุรักษ์ เป็นต้น

2) เครือข่ายระดับระหว่างชุมชน ชุมชนหลายแห่งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีปัญหาการจัดการทรัพยากรคล้ายกัน การขยายผลการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากชุมชนหนึ่งไปสู่อีกชุมชนหนึ่ง เช่น การท่องเที่ยวในเขตลุ่มน้ำห้วยปูลิง เป็นต้น

3) และเครือข่ายระดับประเทศ เครือข่ายระดับประเทศที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเครือข่ายที่มีองค์กรทำงานร่วมกับชุมชนแล้วจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในพื้นที่เป้าหมาย เช่น เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศเนปาล (TRAPP) ฯลฯ

1.2 กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย

ในกระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ต้องใช้ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ภายในชุมชนเองต้องมีความต้องการและเห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือมีระบบตัวแทนที่สามารถนำปัญหา ความต้องการของสมาชิกนำเสนอสู่เวทีเครือข่าย ส่วนปัจจัยภายนอกมีอีกหลายปัจจัย แต่ปัจจัยที่สำคัญคือ หน่วยงานที่เป็นพี่เลี้ยงต้องมีความรู้ความเข้าใจ

1.3 องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย

เครือข่ายต้องมีองค์ประกอบที่จะทำให้การทำงานของเครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างเข้มแข็ง ได้แก่ 1) มีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (Connectivity) ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารเป็นการเชื่อมโยง มีทั้งแนวตั้งและแนวนอน 2) มีความร่วมมือ (Collaboration) สมาชิกจะร่วมมือกันมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันรวมถึงกลยุทธ์ในการทำงาน 3) เกิดประสิทธิภาพโดยรวม (Collective Efficiency) มีการเชื่อมโยงกันเป็นระบบ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ทำให้เกิดประสิทธิภาพโดยรวม

1.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย มี 2 ลักษณะคือ 1) เครือข่ายภายในชุมชน มีข้อควรพิจารณา อยู่ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผลของกิจกรรม และความเข้มแข็งของผู้นำ 2) เครือข่ายภายนอกชุมชน ได้แก่ การเชื่อมโยงของท้องถิ่น และกระบวนการเรียนรู้ของคนนอกชุมชน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของสุภาววิณี ทรงพรวาณิช และคณะ (2549) ที่ศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ภาคเหนือ ที่ใช้วิธีการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ได้ผลการศึกษา คือ ศึกษาศักยภาพของชุมชนต่างๆที่อยู่ในพื้นที่ส่วนภาคเหนือ 6 ชุมชน นำเสนอเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยว 9 โปรแกรมนำเสนอต่อผู้ประกอบการท่องเที่ยว จากนั้นได้ร่วมกันประชุมจนได้เป้าหมายของเครือข่าย กำหนดเป้าหมายร่วมกัน จนนำไปสู่การบริหารจัดการเครือข่ายของการท่องเที่ยวชุมชน และกำหนดข้อปฏิบัติของสมาชิกในเครือข่าย บริหารร่วมกันโดยมีตัวแทนของแต่ละชุมชน เป็นกรรมการของเครือข่ายฯ เช่นเดียวกับงานวิจัยของชลอ เอี่ยมสุทธิ และคณะ (2550) ทำการวิจัยเชิงคุณภาพของงานวิจัยท้องถิ่นเรื่อง โครงการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม กลุ่มน้ำปากพองตอนกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมนั้น เริ่มต้นในการก่อตั้งเครือข่ายมีสำนักงานเครือข่าย และสร้างกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งของกรรมการเครือข่าย โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อสร้างแนวคิด กำหนดเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย มีการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายร่วมกันในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนจากการมีส่วนร่วมโดยการประชุมทั้งระดับเครือข่ายและระดับชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้าใจในหลักการ แนวคิด ขั้นตอน และกระบวนการทำงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย มีการนำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนมาเชื่อมโยงจนสร้างยุทธศาสตร์เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมลุ่มน้ำปากพอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวทางประยุกต์จากการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนของทั้ง 3 ชุมชน คือ โดยการศึกษาศักยภาพนั้นเพื่อหาสถานภาพ ศักยภาพชุมชน แหล่งท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ในบริบทของชุมชน โดยดำเนินการ 1) จัดเวทีประชุมร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้นำชุมชน เพื่อค้นหาแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งด้านธรรมชาติและ วัฒนธรรม ในบริบทของชุมชนที่ต้องการนำเสนอต่อนักท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน จำนวน 2 ครั้งต่อชุมชน 2) เวทีสรุปแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการนำเสนอในเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง จำนวน 1 ครั้งต่อชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามที่ชุมชนกำหนด ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งด้านทฤษฎีและปฐมภูมิ โดยทางด้านปฐมภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลจากปราชญ์ในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้รู้ เป็นต้น เพื่อหาสถานภาพ ศักยภาพ ตามอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนกำหนด แหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว นำไปวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมนำเสนอคืนสู่ชุมชนในรูปแบบเวที เพื่อตรวจสอบและประเมินข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ผู้ศึกษานำข้อมูลผ่านการตรวจสอบแล้วมาจัดประชุม และวิเคราะห์ร่วมกันทั้ง 3 ชุมชน มาวิเคราะห์ กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง กิจกรรม ผลิตเป็นร่างเส้นทางท่องเที่ยว นำเสนอกลับคืนสู่ชุมชนในการประเมินผลกับนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทางการท่องเที่ยว เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรม นำผลการประเมินที่ได้ทั้งสองส่วนกลับมาปรับปรุงแก้ไขเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองและประเมินเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง กับนักท่องเที่ยว นำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายนั้น เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำนวน 15 คน และนำเสนอต่อชุมชนเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยว โดยในแต่ละคำถามมีคะแนนความสำคัญในการประเมินผลตั้งแต่ 1-5 ตามหลักการสร้างแบบประเมิน ให้คะแนนความสำคัญของข้อความตามความคิดของนักท่องเที่ยวทดลอง โดยมีความหมายของค่าคะแนนแต่ละระดับคุณภาพและความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนท่งจิน และพื้นที่คุ้งบางกระเจ้า จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการลงรหัสและวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) ของการประเมินรายข้อ โดยการกำหนดเกณฑ์ช่วงของค่าเฉลี่ยตามค่า Likert Scales (อ้างในศิริชัย พงษ์วิชัย.2551)

ขั้นตอนที่ 5 ปรับเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง ผู้ศึกษานำข้อเสนอแนะจากส่วนต่างๆ มาปรับแก้ไขเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

ขั้นตอนที่ 6 การสร้างแนวทางในการบริหารจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงศักยภาพเชิงพื้นที่ในด้านการท่องเที่ยวของทั้ง 3 พื้นที่คือ พื้นที่บางน้ำผึ้ง พื้นที่บางกระเจ้า และพื้นที่ชุมชนท่งจิน ได้ผลการศึกษาดังนี้

1.1 พื้นที่บางน้ำผึ้ง

1.1.1 ศักยภาพเชิงพื้นที่และกิจกรรมในด้านการท่องเที่ยวของบางน้ำผึ้ง พื้นที่บางน้ำผึ้งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในตำบลบางน้ำผึ้ง

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	กิจกรรมการท่องเที่ยว
• ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	นักท่องเที่ยวสามารถมาพักผ่อนด้วยกิจกรรมการเดินช้อปปิ้งในตลาด การพักผ่อนในสวนและมีการแสดงดนตรี
• วิสาหกิจชุมชนโฮมสเตย์บางน้ำผึ้ง	ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนสมาชิกและบ้านพักในชุมชนที่ให้บริการได้ประมาณ 9 ครั้วเรือน มีขีดความสามารถรองรับได้ประมาณไม่เกิน 100 คน
• วัดบางน้ำผึ้งนอก	ชมภาพจิตรกรรมฝาผนังและชมอุโบสถเก่าในสมัยรัชกาลที่ 3-4
• วัดบางน้ำผึ้งใน	กิจกรรมทำบุญ
• บ้านรูปสมุนไพรมะพร้าว	การย้อมผ้า การทำรูปสมุนไพรมะพร้าว กิจกรรมการชั่งจักรยาน
• บ้านลูกประคบสมุนไพรร้อยพิษ	การทำลูกประคบ การนวดและการประคบจากลูกประคบร้อยพิษ
• สวนป่าชุมชนบางน้ำผึ้ง	ชมสวน ชั่งจักรยานในสวน

ที่มา: กัลยาณี กุลชัย และคณะ (2556 และ 2558)

1.1.2 ศักยภาพด้านความร่วมมือและองค์กรของบางน้ำผึ้ง ในพื้นที่บางน้ำผึ้ง ในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้การนำของผู้นำชุมชนทั้งส่วนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้นำทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำในบางน้ำผึ้งมีจำนวนมากทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีความเข้มแข็งและความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เช่น นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์บางน้ำผึ้ง และปราชญ์ชุมชน เป็นต้น ผู้นำจะทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ ใช้แรงงานและการคิดค้นและพัฒนาบางน้ำผึ้ง

2) ภาพลักษณ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ซึ่งตลาดน้ำบางน้ำผึ้งได้สร้างความหมายให้กับการท่องเที่ยว คือ (1) ความเป็นธรรมชาติ เป็นการพยายามดึงเอาความเป็นที่สุดด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (2) ความเป็นท้องถิ่น ยังไม่ชัดเจนมากนักเพราะตลาดน้ำที่อื่นก็นำความเป็นท้องถิ่นของตนมาเป็นจุดขาย อย่างไรก็ตามตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ได้ดึงเอาความเป็นเอกลักษณ์ตลาดน้ำ ที่ขายสินค้าพื้นถิ่น อาหารพื้นถิ่น และการสร้างวิถีท้องถิ่นใหม่ (3) ความเป็นมาตรฐาน เพื่อแสดงความแตกต่างที่โดดเด่น แสดงความเป็นมืออาชีพโดยการแต่งกายของผู้ประกอบการที่เหมือนกัน และบรรจุภัณฑ์สินค้า รวมถึงการสร้างภาพประทับใจโดยการบริการรับส่งนักท่องเที่ยว (4) ความหลากหลาย เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากการช้อปปิ้ง โดยการนำเทศกาลต่าง ๆ มาบรรจุไว้ในตลาดน้ำ

1.2 แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลบางกระเจ้า

ตำบลบางกระเจ้ายังไม่ปรากฏชัดเจนว่าเป็นมาอย่างไร แต่สันนิษฐานจากคำว่า “กะเจ้า” ซึ่งหมายถึง “นกยูง” หรือ “นกกระยาง” อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ หรือตามที่ชาวบ้านเล่าว่ามีผู้หญิงไฉ่ฉวมวยสูงรัดเกล้าซึ่งเป็นเหล่าขุนนาง ได้อพยพข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาจากฝั่งพระมหานคร มาอาศัยอยู่ในพื้นที่ริมคลอง ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่กลุ่มชนนี้ว่า “บางบ้านเจ้า” หรือ “คลองรัดเกล้า” และเมื่อเวลาเปลี่ยนไป “บางรัดเกล้า” หรือ “บางบ้านเจ้า” จึงเปลี่ยนเป็น “บางกะเจ้า” ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในตำบลบางกระเจ้า

แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรม
• ไหว้พระ 12 วัด 12 ราศี	ไหว้พระ ทำบุญ เสริมดวง
• การท่องเที่ยวเรียนรู้ธรรมชาติ	ปั่นจักรยานและชมความงามของธรรมชาติ เรียนรู้ระบบนิเวศ ป่าชายเลนน้ำกร่อย ได้แก่ 1) สวนป่าลำพูบางกระสอบ เป็นพื้นที่อนุรักษ์พื้นที่สีเขียว ปัจจุบันเป็นพื้นที่วิจัย และพื้นที่อนุรักษ์หึ่งห้อย 2) สวนป่าชุมชนบางกระสอบ 3) สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ รื่น 4) สวนป่าทรงคนอง
• การท่องเที่ยวเรียนรู้ทางการเกษตร	การเรียนรู้ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ และการเรียนรู้ปลูกผักพื้นบ้าน ผักปลอดสารพิษ
• พิพิธภัณฑ์ปลากัด	ให้ความรู้ในเรื่องของปลากัด ศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิต (Life Learning Center)
• การท่องเที่ยวเรียนรู้ประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุธรรมชาติและศิลปงานฝีมือ	กิจกรรมเรียนรู้ 1) การสลักหยวกกล้วย 2) การประดิษฐ์หัวโขนจิว 3) การเขียนลวดลายรามเกียรติ์ด้วยสีทอง 4) การทำศิลปะปลิวลม
• การท่องเที่ยวล่องเรือชมวิถีวัฒนธรรมริมสายน้ำ	นักท่องเที่ยวได้นั่งเรือสัมผัสถึงวัฒนธรรมแม่น้ำของชุมชน
• การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	เรียนรู้แหล่งประวัติศาสตร์และประเพณีไทยมอญ ภายในวัดป่าเกด วัดบางกระสอบ วัดกอบัว วัดโปรดเกศเชษฐาราม วัดจากแดง วัดคันลัด
• การท่องเที่ยวทางจักรยาน	การขี่จักรยานในพื้นที่บางกระเจ้าทั้งระยะสั้นและระยะยาว

1.3 บ้านขุนสมุทรจีน

ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน หมู่ที่ 9 ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอบางปะอิน จังหวัดสมุทรปราการ เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ ทรัพยากรป่าชายเลน หาดสุสานหอยยาว วัตถุโบราณในสมัยต่างๆ ได้แก่ เครื่องถ้วยชาม เครื่องประดับ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เดิมตำบลแหลมฟ้าผ่าตั้งอยู่บริเวณป้อมพระจุลจอมเกล้ามาอาศัยอยู่ริมคลองแม่น้ำและริมทะเลชายฝั่ง ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ดินราชพัสดุของกรมธนารักษ์และกองทัพเรืออนุญาตให้ราษฎรเข้าอาศัยและใช้เป็นที่ทำ โดยมี ทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน มีดังนี้

ตารางที่ 3: แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในบ้านขุนสมุทรจีน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	กิจกรรม
• วัดขุนสมุทรทราวาส หรือวัดกลางทะเล หรือวัดขุนสมุทรจีน	ชมวัดที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งจากผลกระทบโลกร้อน
• พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน	ชมโบราณวัตถุตามรูปร่างลักษณะ วัสดุ ลวดลายของเครื่องถ้วยชาม เครื่องปั้นดินเผา
• ป่าชายเลน	ชมระบบนิเวศป่าชายเลนทางด้านใต้ของวัดขุนสมุทรทราวาส มีพันธุ์ไม้เป็นพวกเสมช้าว
• ศาลเจ้าพ่อหนุมน้อยลอยชาย	ศาลที่นับถือของชุมชน ที่กราบไหว้
• โฮมสเตย์บ้านขุนสมุทรจีน	ที่พักดำเนินการโดยชุมชนมีบ้านพักให้บริการทั้งหมด 15 หลัง รับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 80 คน มีกิจกรรม พายเรือ เล่นน้ำ ปลูกป่าชายเลน งามหอยแครง ตกปู ปล่อยปูทะเล แกะหอยนางรม

2. แนวทางการสร้างเส้นทางเชื่อมโยง

2.1 พื้นที่บางน้ำผึ้ง

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดประชุมตัวแทนคนในชุมชนทั้ง 2 ชุมชนคือ ตำบลบางน้ำผึ้ง และชุมชนอีก 5 ตำบลในบางกระเจ้าได้ข้อสรุปดังนี้ ในพื้นที่บางน้ำผึ้งมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งที่สำคัญคือ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จากการทำเวทีประชุมระหว่างผู้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายในพื้นที่คั้ง บางกระเจ้า พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่า ปัจจุบันในพื้นที่คั้งบางกระเจ้ามีการประสานงานอยู่แล้ว มีกลุ่มรักษ์คั้งบางกระเจ้าที่ทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจุบันมีการดำเนินการในการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ มีเส้นทางท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม เส้นทางท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัด เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้ธรรมชาติ เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้ทางการเกษตร เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีประดิษฐ์ ศิลปะ เส้นทางท่องเที่ยวล่องเรือชมวัฒนธรรมน้ำ

เนื่องด้วยมีการประสานงานระหว่างชุมชนบางน้ำผึ้งกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ บางกระเจ้าอยู่บ้างแล้ว มีแหล่งท่องเที่ยวที่เริ่มมีการดำเนินการคือ การดูหิ่งห้อยในเวลากลางคืนที่สวนป่าบางกระสอบ ซึ่งถ้าทำการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับบางน้ำผึ้งในการพักผ่อนในเวลากลางคืน จะทำให้เป็นโอกาสเพิ่มขึ้นของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว

สำหรับบ้านขุนสมุทรจีน เนื่องจากเส้นทางไกลเกินไปจากชุมชนบางน้ำผึ้ง จะทำให้เป็นโอกาสได้ยกแต่ก็เคยแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักกับขุนสมุทรจีน

สำหรับการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงดำเนินการได้ในพื้นที่บางน้ำผึ้งกับบางกระเจ้า จากการประชุมเวทีร่วมกันพบว่า ความคิดเห็นของชุมชนทั้งสองชุมชน คิดว่าสามารถทำได้ โดยการสร้างโปรแกรม และการแนะนำเส้นทางให้กับนักท่องเที่ยว ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวที่จะเลือกว่าจะต้องการไปเส้นทางไหน ได้ข้อสรุปให้ทำ โปรแกรม หลายเส้นทาง และแนะนำให้นักท่องเที่ยวรู้จักจะทำให้เกิดความหลากหลายของการท่องเที่ยว

สำหรับพื้นที่ขุนสมุทรจีน การท่องเที่ยวที่จะเสนอแนะในโปรแกรมการท่องเที่ยวควรเป็นโปรแกรมเดิมของชุมชน เพราะมีความเหมาะสมอยู่แล้ว ได้แก่การเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน การไปวัดขุนสมุทรवास ชมการกักเซาะชายฝั่ง ปลูกป่าชายเลน การชมหอยแครง พักแบบโฮมสเตย์

ผู้ศึกษาได้กำหนดสถานที่ท่องเที่ยวจากความคิดเห็นของตัวแทนของชุมชนทั้งสองชุมชนดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4: ทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตพื้นที่บางน้ำผึ้ง

เส้นทางท่องเที่ยว ในบางน้ำผึ้ง	จุดท่องเที่ยว	กิจกรรม
วัดบางน้ำผึ้งใน	หมู่ที่ 10	ไหว้พระ
วัดบางน้ำผึ้งนอก	จิตกรรมฝาผนัง	ชมจิตรกรรมฝาผนัง หน้บ้านปูนปั้น
บ้านธูปสมุนไพโร	หมู่ที่ 3 ตำบลบางน้ำผึ้ง	ทำธูปสมุนไพโร ทำผ้าบาติก ซีจรรย์านแวะชมภูมิปัญญา
บ้านเรือนไทยครุเมสลิ	หมู่ที่ 4 ตำบลบางน้ำผึ้ง	พักแบบโฮมสเตย์
สวนป่าบางน้ำผึ้ง	หมู่ที่ 4 และ 7 ตำบลบางน้ำผึ้ง	เที่ยวชมธรรมชาติ พันธุ์ไม้
เรือนเพาะชำไม้ประดับ	ท่องเที่ยวเกษตร	ชมการเพาะชำไม้ประดับหมากผู้หมากแดง
หมากผู้หมากแดง		ซื้อพันธุ์ไม้เป็นที่ระลึก

ตารางที่ 4: (ต่อ)

เส้นทางท่องเที่ยว ในบางน้ำผึ้ง	จุดท่องเที่ยว	กิจกรรม
วิสาหกิจชุมชนหัตถศาสตร์ เพื่อสุขภาพ	หมู่ที่ 3 ลูกประคบสมุนไพรธัญพืช	นวด ประคบด้วยผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรธัญพืช ชื่อของที่ระลึก
วิสาหกิจชุมชนบางน้ำผึ้ง โฮมสเตย์	หมู่ที่ 3	พักแบบโฮมสเตย์กับชุมชน มีกิจกรรมตามความ ต้องการ เช่น การสาธิตในการพับดอกไม้จากเตย หอม, ศิลปะจากใบจาก
ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	หมู่ที่ 10 ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	เที่ยวชมร้านค้าท้องถิ่นภายในตลาด เลือกซื้อ ของใช้จากท้องถิ่น รับประทานอาหารท้องถิ่น

สำหรับในพื้นที่เขตคังบางกระเจ้าอีก 5 ตำบลนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่ควรนำมาจัดโปรแกรมการ
ท่องเที่ยว ดังนี้

ตารางที่ 5: ทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตพื้นที่บางกระเจ้า

เส้นทางท่องเที่ยว ในบางน้ำผึ้ง	จุดท่องเที่ยว	กิจกรรม
พิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย	หมู่ที่ 3 ตำบลบางกระเจ้า	เรียนรู้การแสดงปลากัดไทยพันธุ์ต่างๆ
สวนศรีนครเขื่อนขันธ์	หมู่ที่ 3 9 ตำบลบางกระเจ้า	เรียนรู้ธรรมชาติ ระบบนิเวศ ไม้พื้นถิ่น
บ้านประดิษฐ์หัวโขนจิ๋ว	หมู่ที่ 3 9 ตำบลบางกระเจ้า	เรียนรู้ศิลปะการทำหัวโขน
สวนป่าลำพูบางกระสอบ	หมู่ที่ 7 ตำบลบางกระสอบ	เรียนรู้ธรรมชาติ ระบบนิเวศ ไม้พื้นถิ่น ป่าจาก เรียนรู้ถิ่นของหิงห้อย
ฟาร์มเห็ดช่างแดง	หมู่ที่ 12 ตำบลบางกอบัว	เรียนรู้การเพาะเห็ด รับประทานอาหารที่ทำจากเห็ด
เจดีย์มอญ และพิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านบางกอบัว	ตำบลบางกอบัว	เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์
วัดป่าเกด	ตำบลทรงคนอง	ชมวิหารทรงโบราณ หน้าบันเป็นนารายณ์ ทรงครุฑ ลวดลายเครือเถา ซึ่งเป็นภาพ จิตรกรรมในสมัยต้นรัชกาลที่ 3 เรื่อง มารผจญ

2.2 บ้านขุนสมุทรจีน

ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวของบ้านขุนสมุทรจีน มีบ้านโฮมสเตย์จำนวน 4
กลุ่ม คือ กลุ่มบ้านผู้ใหญ่สมร จำนวน 4 หลัง กลุ่มบ้านพอเพียง จำนวน 6 หลัง กลุ่มบ้านน้องจอย
จำนวน 3 หลัง และกลุ่มบ้านสามพี่น้องจำนวน 2 หลัง มีบ้านเข้าร่วมโฮมสเตย์ทั้งหมด 15 หลัง รองรับ
นักท่องเที่ยวได้ทั้งหมด 80 คน

การบริหารจัดการถ้ามาเป็นกลุ่มในการมาท่องเที่ยวเช่น การมาศึกษาดูงาน ทางกลุ่ม
จะนัดประชุมกันในแต่ละครั้ง และแบ่งงานกันทำ และกระจายไปนอนในแต่ละบ้าน โดยชุมชนขุน
สมุทรจีนมีปัญหาและอุปสรรค คือเส้นทางจากปากน้ำมีระยะไกล ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางลำบาก
การเดินทางเข้ามาจะขึ้นอยู่กับน้ำขึ้นและน้ำลง เดินทางลำบากจะลำบากมากในช่วงฤดูแล้ง ค่าเดินทาง

ต้องใช้ค่าใช้จ่ายมาก และสามารถเดินทางได้เพียงทางเดียวคือทางเรือ ปัญหาอีกอย่างในการท่องเที่ยว คือ ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวไม่มี และปัญหาขยะจากทะเลที่เข้ามาภายในชุมชน อีกทั้งขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยว พวกขวดพลาสติก ไม่มีรถมารับซื้อขยะ เกิดขยะตกค้างในชุมชน

2.3 โปรแกรมท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างสามชุมชน

จากการประชุมในเวทีระดมความคิดเห็นพบว่า สามารถสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างสามชุมชนได้แก่ โปรแกรมแบบ 2 คืน 3 วัน หรือโปรแกรม 1 คืน 2 วัน ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวแบบไหน ถ้าเป็นโปรแกรม 2 คืน 1 วันจะได้นอนพักโฮมสเตย์ทั้งสองชุมชนคือ วิชากิจชุมชนโฮมสเตย์บางน้ำผึ้ง และโฮมสเตย์ชุมชนสมุทรจีน สำหรับโปรแกรม 2 คืน 1 วัน นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักที่โฮมสเตย์ชุมชนสมุทรจีนและท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของบางน้ำผึ้ง

2.3.1 โปรแกรม 2 คืน 3 วัน

เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีเวลามากพอที่จะนอนพักโฮมสเตย์ทั้งสองที่ เนื่องจากการเดินทางและกิจกรรมในชุมชนสมุทรจีนต้องใช้ระยะเวลาช้านาน นักท่องเที่ยวจะเริ่มต้นในการเดินทางและพักที่ไหนก่อนก็ได้ จากนั้นทำกิจกรรมและท่องเที่ยวตามที่ชุมชนกำหนดในแต่ละพื้นที่

2.3.2 โปรแกรม 1 คืน 2 วัน

เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีเวลาระยะสั้น เนื่องจากจะสามารถนอนโฮมสเตย์ได้เพียงแห่งเดียวคือ ชุมชนสมุทรจีน เนื่องจากการเดินทางและกิจกรรมในชุมชนสมุทรจีนต้องใช้ระยะเวลาช้านาน นักท่องเที่ยวจะเริ่มต้นในการเดินทางที่ชุมชนสมุทรจีนและพัก 1 คืนจากนั้นก็กลับมาท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่บางกระเจ้าและบางน้ำผึ้ง

3. ผลการประเมินของนักท่องเที่ยวทดลอง

ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและประเมินเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยว นำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายนั้น เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยว ประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำนวน 15 คน ที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผ่านการลงทะเบียนเรียนในรายวิชา GE 433 ภูมิศาสตร์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับแก้ไขโปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งได้ทำการทดลองในวันที่ 17-18 มิถุนายน 2559 ซึ่งได้ผลการประเมินดังนี้

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลและการรับรู้เรื่องชุมชนสมุทรจีน ของนักท่องเที่ยวทดลอง

เนื่องจากนักท่องเที่ยวทดลองเป็นนักศึกษาจึงมีช่วงอายุในช่วง 20-21 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คือร้อยละ 53.3 และมากับเพื่อนในการมาท่องเที่ยวทดลองในครั้งนี้ ระยะเวลาในการท่องเที่ยวคือ 1 คืน 2 วัน นั่นคือพักที่ชุมชนสมุทรจีน 1 คืน และได้ไปเที่ยวที่บางน้ำผึ้ง บางกระเจ้า ในอีก 1 วัน เข้าพักในบ้านพักแบบโฮม สเตย์ของผู้ใหญ่สมร แขงสมุทร มีการให้บริการคือ ที่พักจำนวน 1 คืน อาหาร 3 มื้อ นักท่องเที่ยวทดลองทุกคนไม่เคยมาชุมชนสมุทรจีนมาก่อน และร้อยละ 100 สื่อกำลังให้รู้จักชุมชนสมุทรจีนมากที่สุดคือ จากข้อมูลในอินเทอร์เน็ตร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

3.2 ความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนสมุทรจีน

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านไกด์ท้องถิ่นของชุมชนสมุทรจีนมากที่สุดคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมาคือพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้แนะนำเสนอในโปรแกรม

คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.1 โดยพึงพอใจในพระวิหารและอุโบสถวัดชุมชนสมุทรवासและการชมป่าชายเลน/จุดชมวิวยายผิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.13 ส่วนที่ต้องปรับปรุงคือห้องน้ำ ที่ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.53 ความพึงพอใจโดยรวมเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6: ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทดลองในพื้นที่บ้านชุมชนสุทรจีนในแต่ละด้าน

ความพึงพอใจในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ไกด์ท้องถิ่น	4.21	มากที่สุด
สถานที่ ระยะเวลา อาหาร	3.96	มาก
สถานที่ท่องเที่ยว	4.1	มาก
อาหาร	3.82	มาก
ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.8	มาก
ความพึงพอใจโดยรวมของชุมชนสุทรจีน เท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับมาก		

3.3 ความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวของคั้งบางกระเจ้าและบางน้ำผึ้ง ในการสอบถามพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านอาหารของพื้นที่คั้งบางกระเจ้าและบางน้ำผึ้งมากที่สุดคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 รองลงมาคือพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้นำเสนอในโปรแกรมคือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 โดยพึงพอใจในกิจกรรมเดินชมตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 และกิจกรรมการชมพระอุโบสถเก่าวิหารเก่าวัดบางน้ำผึ้งนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 น้อยที่สุดคือพิพิธภัณฑ์ปลากัด เพียง 3.87 ส่วนที่ต้องปรับปรุงคือความพึงพอใจด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร ห้องน้ำ ที่ควรปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.98 ความพึงพอใจโดยรวมเท่ากับ 4.19 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 7: ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทดลอง ในพื้นที่บ้านชุมชนสุทรจีนในแต่ละด้าน

ความพึงพอใจในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ไกด์ท้องถิ่น	4.14	มาก
สถานที่ ระยะเวลา อาหาร	3.98	มาก
สถานที่ท่องเที่ยว	4.23	มากที่สุด
อาหาร	4.37	มากที่สุด
ความพึงพอใจโดยรวมของบางน้ำผึ้งและบางกระเจ้า เท่ากับ 4.19 อยู่ในระดับมาก		

หมายเหตุ: พื้นที่บางน้ำผึ้งและบางกระเจ้าไม่ได้มีการทดลองในการพักในโฮมสเตย์

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแบบเครือข่าย เนื่องจากมีระบบนิเวศใกล้เคียงกัน สภาพภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกัน ไม่ไกลกันมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ดูแลรักษาธรรมชาติเหมือนกัน เหมาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศึกษารวมชาติ ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ แต่ควรมีข้อจำกัดในการท่องเที่ยวไม่ควรจัดการท่องเที่ยวในบ้านชุมชนสุทรจีนใน

ฤดูฝนเพราะการคมนาคมลำบาก อีกทั้งการทำกิจกรรมไม่สามารถทำได้ครบถ้วนตามโปรแกรม เพราะมีปัญหาอุปสรรคด้านสภาพภูมิอากาศ

4. การบริหารจัดการโปรแกรมการท่องเที่ยว

ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นระดมความคิดเห็นทั้งสองชุมชนเห็นควรว่าควรดำเนินการจัดการในโปรแกรมการท่องเที่ยวของตนเองในชุมชนของตนเองแต่ประสานงานกันและแนะนำให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวในโปรแกรมดังกล่าวให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจ โดยแต่ละชุมชนสามารถประสานงานกันได้ด้วยการใช้ระบบสื่อสาร เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถทราบว่ามีพื้นที่หนึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมอะไร เพื่อแนะนำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเที่ยวได้ ในรูปแบบกรรมการของแต่ละพื้นที่ มีมีคฤหาสน์ท้องถิ่นของตนเองในการพานักท่องเที่ยวเที่ยวชม โดยกำหนดอัตราค่าบริการจากการประชุม มีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดโปรแกรม 2 คืน 3 วัน อัตราค่าบริการทั้งหมด 2500 บาท รวมค่าบริการโฮมสเตย์ทั้งสองแห่ง ค่าเช่ารถจักรยาน ค่าเช่าเรือ สำหรับค่าอาหารกลางวันที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ให้นักท่องเที่ยวรับผิดชอบเอง

สำหรับโปรแกรม 1 คืน 2 วัน อัตราค่าบริการทั้งหมด 1500 บาทถึง 1800 บาท ซึ่งรวมค่าเช่าเรือ ค่าเช่าจักรยาน

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. เป้าหมายร่วมกันของเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยง คือ ต้องการให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้ง 3 ชุมชน ต้องการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชนของตนเอง การสร้างเครือข่ายเพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอื่นให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก

2. ทั้งสามชุมชน มีศักยภาพทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการการท่องเที่ยว บุคลากร การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว โดยเฉพาะบางน้ำผึ้งที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวมากพอในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้นำชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่มีความเข้าใจและต้องการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการนำรายได้เข้าสู่ชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง โดยสนับสนุนทั้งงบประมาณ บุคลากร เพื่อการท่องเที่ยว

สำหรับชุมชนขุนสมุทรจีน เป็นชุมชนที่ศักยภาพในด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งดึงดูดให้คนนิยมไปท่องเที่ยวคือ วัดขุนสมุทรวาสนที่เป็นวัดแห่งเดียวในประเทศไทยที่อยู่กลางทะเล พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นขุนสมุทรจีน รวมถึงผู้นำท้องถิ่นทั้งผู้นำที่เป็นทางการในอดีตคือ ผู้ใหญ่สมร แข่งสมุทร ที่มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการแก้ไขสภาพปัญหาของชุมชนเรื่องสิ่งแวดล้อม และต้องการหารายได้มาสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อม จึงริเริ่มในการทำโฮมสเตย์ มีการปรับโฮม สเตย์ให้เป็นแบบขุนสมุทรจีน ถึงแม้ว่าจะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมไม่มากแต่ก็พยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาจุดแข็งอีกด้านของขุนสมุทรจีนคือความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจเพื่อความต้องการพัฒนาชุมชนโดยนำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้ามาสนับสนุน และสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและก่อให้เกิดความประทับใจคืออาหารทะเลที่ทางโฮมสเตย์แต่ละบ้าน แต่ควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวมากกว่าที่เป็นอยู่จะทำให้การท่องเที่ยวขุนสมุทรจีนมีปัจจัยดึงดูดในการท่องเที่ยวมากกว่าเดิม

ชุมชนในคั้งบางกระเจ้า ในคั้งบางกระเจ้าประกอบด้วยตำบลต่างๆ อีก 5 ตำบล ซึ่งแต่ละตำบลมีเอกลักษณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ศาสนา สิ่งประดิษฐ์ เสน่ห์ของบางกระเจ้าคือ กิจกรรมการปั่นจักรยาน ถ้าสามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้ และรู้จักถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อาจจัดทำเป็นคู่มือแจกให้กับนักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยาน หรือการจัดทำ แอปพลิเคชันร่วมกันจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่านี้ และควรมีการประสานงาน อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากปัจจุบัน การรับนักท่องเที่ยวจะเป็นแบบมีการประสานงานแต่ไม่ได้จัดตั้ง กลุ่มอย่างเป็นทางการเนื่องมาจากปัจจุบัน การรับนักท่องเที่ยวจะเป็นแบบมีการประสานงานแต่ไม่ได้จัดตั้ง

3. แนวทางการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในงานวิจัยชิ้นนี้ จากประชุมระดมความคิดเห็น สามารถทำได้โดยการทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง การสร้างโปรแกรมดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือแบบ 2 คืน 3 วัน และ โปรแกรม 1 คืน 2 วัน โดยการบริหารจัดการเป็นเรื่องของแต่ละกลุ่มชุมชน แต่จะมีการประสานงานให้ระหว่างชุมชนในการจองที่พัก หรือการท่องเที่ยว โดยใช้เส้นทางท่องเที่ยว เดิมของคั้งบางกระเจ้าขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวต้องการจะไปเที่ยวด้วย วิธีการอะไร กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการ ติดต่อได้ที่ผู้ประสานงานคือ องค์การบริหารส่วนตำบล บางน้ำผึ้ง

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะโฮมสเตย์ทางวิสาหกิจชุมชน โฮมสเตย์บางน้ำผึ้งยินดีเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการพัฒนาสู่การได้ มาตรฐาน โฮมสเตย์ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ต้องปรับตัวเพื่อนำไปสู่มาตรฐานโฮมสเตย์จนได้มาตรฐานและจะ ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงในเขตพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดการประสานงาน ต้องมีการตั้งคณะกรรมการในการประสานงานในการท่องเที่ยวเพื่อให้ เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ซึ่งในพื้นที่ทั้งสามพื้นที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลกัน ยกเว้นบางน้ำผึ้งกับบางกระเจ้า ที่อยู่ใน เขตพื้นที่เดียวกันการติดต่อประสานงานจะทำได้โดยง่าย ซึ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุภาวดีนิ พรวาณิช และคณะ (2549) และชลอ เอี่ยมสุทธิและคณะ (2550) ที่ต้องเริ่มต้นจาก การตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว มีสำนักงานการท่องเที่ยว มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน จนนำไปสู่การ บริหารจัดการเครือข่ายของการท่องเที่ยวชุมชน และกำหนดข้อปฏิบัติของสมาชิกในเครือข่าย บริหาร ร่วมกันโดยมีตัวแทนของแต่ละชุมชน เป็นกรรมการของเครือข่าย และมีการจัดสรรผลกำไรเข้าสู่เครือ ข่ายเพื่อการบริหารจัดการ

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ ข้อเสนอที่สำคัญโดยประยุกต์ใช้พันธมิตรแห่งดาวของปาริชาติ และ คณะ (2546) นั่นคือทั้งสามชุมชน ถ้าจะให้มีความสามารถในการจัดการเครือข่ายนั้น ต้องคำนึงถึงความสามารถ ในการจัดการเครือข่ายในระดับชุมชน ต้องคำนึงถึงศักยภาพของชุมชน มีจุดมุ่งหมายร่วมกันที่ต้องการ พัฒนาพื้นที่ทั้งสามผ่านการท่องเที่ยวชุมชน ด้วยความร่วมมือที่มีการพูดคุยระหว่างชุมชน จนนำไป สู่การสร้างความรู้สึกร่วมกันของการพัฒนาการท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว และนำไปสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยง และต้องมีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับทราบแหล่งท่องเที่ยวของอีก 2 พื้นที่ประกอบการตัดสินใจในการท่องเที่ยว จนนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันจนเกิดความมั่นคงของเครือข่าย การท่องเที่ยวบริเวณเขตพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง

ภาพที่ 2: การเชื่อมโยงเครือข่ายของการท่องเที่ยวชุมชน 3 พื้นที่

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.1.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเต็มที่ด้วยการจัดประชุมร่วมการจัดทำเครือข่ายการท่องเที่ยวปลายปากแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อเนื่องจากงานวิจัย

4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า ควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท่องเที่ยวชุมชนชุมชนสมุทรจีน เช่น หน่วยงานของรัฐสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนบนพื้นฐานการท่องเที่ยวและการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชนต่อไป

4.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลอีก 5 ตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ บางกระเจ้า บางกระสอบ บางกอบัว ทรงคนอง ควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้เข้าสู่ชุมชน ด้วยการประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน

4.2.1 ควรมีการวางแผนการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย ที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวจนเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

4.2.2 ทำการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ภายในชุมชน

4.2.3 จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรในชุมชน จัดให้เป็นระบบหรือใช้วันสำคัญทางประเพณี มาเป็นจุดดึงดูดในการท่องเที่ยว จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4.2.4 ควรพัฒนาและวางแผน สร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับชุมชนอื่นๆ ในพื้นที่บางกระเจ้า และควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบจักรยานโดยชุมชนเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวที่มีแออัดในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งออกไป และยังเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2555). **แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวกรมการท่องเที่ยวปี 2555-2559**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กัลยาณี กุลชัย และ พีรชัย กุลชัย. (2556). **การจัดการขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ระยะที่ 1**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย(ฝ่ายท้องถิ่น).
- _____ . (2558). **การจัดการขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ระยะที่ 2**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย..
- ชลอ เอี่ยมสินธุ์. (2550). **โครงการพัฒนาการจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ลุ่มน้ำปากน้ำตอนกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). **สื่อสารกับสังคมเครือข่ายการสร้างเครือข่ายที่มีพลัง**. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- แผนชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน. (2551). **แผนชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ**. มปท.
- พูลผล อัครเหม. (มปป.). **ประวัติศาสตร์จากท้องถิ่น “ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน” ควรค่าแก่การอนุรักษ์จังหวัดสมุทรปราการ**. มปท.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ เบจวรรณ วงศ์คำ อนนนาฏ ปัญญาใหญ่ มโนช เทศอินทร์ ไพศาล พุทธิพันธุ์ พรหมมินทร์ พรหมมาลาจรัส ไกรสิทธิ์ สิทธิโชคก. (2549). **การสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.